Аяз Гыйләҗев

“Язгы кәрваннар” повесте.

«Әдәбиятыбызның имән баганасы»

(Мөхәммәт Мирза)

Тулы исеме: **Аяз Мирсәет улы Гыйләҗев**

Һөнәре: **язучы**

Туу датасы: **17 гыйнвар 1928**

Туган җире: **Сарман районы, Чукмарлы авылы**

Үлем датасы: **3 март 2002 (74 яшь)**

Аяз Гыйләҗев:

1. *Татарның әдәби мирасына зур өлеш керткән язучы.*

2. Усал телле тәнкыйтче.

3. Милләтебез горурлыгы!

4. Әдәбиятыбыз тарихында эз калдыручы.

5. Сүз остасы.

6.Олпат язучы

ЯЗ
мәгълүмат
хис-
тойгы
оптимист
писсимист
иҗади
нәтиҗә

КӘРВАН - кемнең яки нәрсәләрнең дә булса хәрәкәт итүче төркеме.

1. Дамирның көнләшүеннән бавыры кабарган...
а)...Сөям дигән ымың түгел идемени ул, Ибраһим?..
б)...без бер-беребезгә саргылабыз..
-Яратам мин сине, Әдилә!...
-Мин дә,Ибраһим...

2. Әнкәй куанды., мыштым гына елап җибәрде,мунча якты, әнкәй җәгән җылы урында яту нинди рәхәт!...

3. Көн матур,кояш чыкан. Их!Яратам соң шундый җылы көннәрне.

4. Дамирга ат җене кагылган,ярата ул атларны, бигерәк тә яшь колыннарны.

5. Яратам мин кешеләрне,-диде Сәрвәр апа. Дәү Казанда бәрәңге пешерде,каяндыр бал алып кереп чәй эчерде.

Фразеологик әйтелмәләр:
...Дамирның колагына гөмбә үскән...
...Арба тәгәрмәчләрем шаярышып жырлашалар...
...Әрдәнәләр чәлдерп каайтабыз...
...Икмәк тирәсендә акмаса да тама...
...Калын кенәгәсенә кадалган...
...Үрдәк кенә астына су кергәнен көтеп бакылдап утыра...
...Күрегенең җиде җиреннән тын өреп торган бакалы тальян...
...Машиналар турында ипилек-тозлык беләсем килде...
...Дамирның көнләшүдән бавыры кабарды...
...Утыралар шунда аналары яламаган нәрсәләр, сагыз чәйнәп...
...Сүзләре белән чәйнәп –чәйнәп куя...

Халык авызы иҗаты буларак җырлар:

1.Алтын булып агаем ла!..
Әлә-лә-ләү!
Көмеш булып тамаем!..
Әлә-лә-ләү!

2. Ятсам төштә, торсам истә....

Такмаклар һәм кушаматлар.

...Будрин Бурис-тракторист...!
...Дамир “Тамыр –Камыр...
...Шофер Гөргери...
...Торна Хәмит...
...Чат Нурлыгаян...

Мәкальләр һәм әйтемнәр.

...Ир канаты аттан башка узмаган...
...Буран- кыян чыкмагае, сул кулымны күтәрә алмыйм...
...Кем чанасына утырсаң...ни диләр әле?..
...Иртәрәк килгән бәхетле кулларда...

*Көн артык җылы да, салкын да түгел, сирәк кар ява; кешеләр җиңел киенгәннәр. Билләрендә каешлы, аллы-кызыллы, төрле төстәге билбаулар. Муеннарында җылы шарф...

*Арыш арасындагы бодай кебек бер-ике ир-ат та бар...

*Әдилә туктап ак шәлен рәтләде,сырма кесәсеннән чите китек көзге чыгарып купшыланган булды...

*Без өчәү атлыйбыз. Өчәү булгач адымнарыбыз нык , эре, җиңел, күңелләр көр. Дамирның уены –чыны бергә, мәгәр мин тыныч.

*Ипинең кыерчыгы яңа туган ай күк балкыса да,табын уртасында ахыргача утырып калды...

*Без кергән өйдә ишле генә гаилә яши икән. Хуҗабыз Габбас абый сугышта булган, ахры, өстендә искерә төшкән юка гимнастерка...

*Кара кашлы, шалкан төсле ак йөзле апалар, кулларын каш өстенә куеп, безне каршылыйлар...

Тест

1.Сәрвәр апа орчык күк бөтерелә.

а)сурәтләү чарасы.

б)чагыштыру

в)фразеологизм

2.”Камыр”,”Тамыр”, кемгә әйтелә бу кушамат?

а)Дамир

б)Әдилә

в)Ибраһим.

3.Солы алып кайту Кәследән ничә чакрым?

а)66

б)60

в)65

4.Ибраһим белән Әдилә Дамирга ничек карыйлар?

а)кимсетеп

б)үртәбрәк

в)үз итеп.

5.Образлы әйтелмәләр.

а)күңел сандыгы.

б)күзләр җиргә тәгәрәде.

в)тәмле чәй.

6.Кешене һәм тормышны бизи торган сыйфат.

а)киң күңеллелек

б) яхшылык.

в)елмаеп.

7.Дамирның үз хыялы.

а)трактор

б)Әдилә

в)колын

8.Әсәр кем исеменнән сөйләнелә?

а)Дамир

б) Ибраһим

в)Сабирә.

9.“Язгы кәрваннәр” әсәре кайсы вакытта язылган?

а)сугыш

б)тынычлык.

в)ачлык

10.Яшәү мәгнәсе нәрсәдә?

а)байлык.

б)өмет

в)шатлык.

Җаваплар.

1. б)
2. а)
3. в)
4. в)
5. а)
6. а)
7. б)
8. б)
9. а)
10. б)